

ISSN 1016-9954

info

Št. 59 · December 2000 · Slovenska izdaja

Commission
Internationale
pour la
Protection
des Alpes

Internationale
Alpenschutz-
kommission

Commissione
Internazionale
per la Protezione
delle Alpi

Mednarodna
komisija za
varstvo Alp

Avstrija
Francija
Italija
Liechtenstein
Nemčija
Slovenija
Švica

Alpski turizem Ekonomska kakovost – ekološka kakovost

Turizem v Alpah: ko gospodarstvo in politika ne vesta, kaj počneta

Dragi bralci!

Zakaj je CIPRO kar naenkrat začelo skrbeti za gospodarsko kakovost in učinkovitost turizma v alpskem prostoru? Odgovor je preprost: že vrsto let si namreč prizadevamo pokazati ekološke in socialne obre-

mogoče odpovedati, prav zaradi tega pa je toliko bolj pomemben razumen in gospodarsko učinkovit turistični razvoj. Cilj bi lahko bil jasan: vzpostaviti je treba tako strukturo gospodarstva, ki bo omogočila ustvarjanje delovnih mest, da bi lahko ljudje še naprej živeli v alpskem prostoru.

Koliko turizma potrebuje določena regija, kako bi bilo mogoče maksimirati ustvarjanje vrednosti in njeno lokalno porazdelitev, s pomočjo katerih sistemskih učinkov bi lahko – pri nespremenjenem prometu – ustvarili čim več delovnih mest? To so vprašanja, s katerimi se je CIPRA ukvarjala na letošnji letni strokovni konferenci v Trentu. A kljub deloma zanimivim prispevkom povabljenih predavateljev (predvsem so to bili ekonomisti) na naša vprašanja nismo dobili popolnih odgovorov. Da ne ovinkarimo: zelo malo je znanega o učinkovitem delovanju gospodarske strukture, ki jo povzroči turizem. Turizem pa je pri tem tisto gospodarsko področje, ki je v največji meri neposredno, še bolj pa posredno deležno subvencij.

Nekaj pa drži: če bi bil odnos gospodarstva do turističnega razvoja alpskega prostora skrbnejši in bolj pošten, bi se bilo mogoče izogniti nespametnim in za okolje uničujočim ukrepom. Vendar pa za spametovanje nikoli ni prepozno. Gospodarstvo bo moralo še marsikaj nadoknaditi.

*Helmut Moroder,
podpredsednik CIPRE-International*

Uvodnik

menitve, ki jih turizem povzroča okolju, in predlagati rešitve, ki so prijaznejše za okolje. Vedno smo izhajali iz prepričanja, da naj bi gospodarstvo s svojimi »strokovnjaki« in političnimi predstavniki prav tako uspešno izpolnjevalo svoje naloge, kar pomeni, da bi načrtovalo in izvajalo samo gospodarsko smiselne in učinkovite projekte. Vendar pa turistični menedžerji strnejo vsako razpravo o novi turistični infrastrukturi v eno samo trditev: varstvo okolja proti delovnim mestom. V tej igri ne želimo več sodelovati, kajti mi smo za turizem. Prepričani smo celo, da je turizem za alpski prostor tista gospodarska panoga, ki se ji ni

VSEBINA

● USTVARJANJE VREDNOSTI V TURIZMU

- 4 Alpski turizem. Ekonomska kakovost – ekološka kakovost
- 6 Kmetijstvo in turizem kot gonilni sili zdravega regionalnega razvoja

● POLETNA AKADEMIJA

- 7 Poletna akademija »Žarišče Alpe 2001«
- 8 Ekološko prestrukturiranje doline Gastein

BELA KNJIGA/ ČRNA LISTA

- 9 Preureditev ustja rečnega kanala
Bosco/Gurin: ali je rešitev beton?

● ALPSKA KONFERENCA V LUZERNU

- 10 Protokol o prometu prispel na cilj – Alpska konvencija čaka na izvajanje

POROČILA IZ DEŽEL

- 11 Nov nacionalni odbor in nova podpredsednica CIPRE-Švica
CIPRA-Avstrija obvešča
Prepoved heliskiinga v Italiji

● LETO GORA

- 12 Leto 2002 – mednarodno leto gora v Liechtensteinu

Letna strokovna konferenca v Trentu

Alpski turizem. Ekonomska kakovost – ekološka kakovost

Na letni strokovni konferenci CIPRE, ki je bila letos od 12. do 14. oktobra v Trentu, je CIPRA poskusila odkriti, kakšna je gospodarska vloga turizma za neposredno prizadeto prebivalstvo. Ali ima prebivalstvo dejansko korist zaradi gospodarskih prednosti, ki jih pripisujejo turizmu? Čeprav odgovori na vprašanja, ki jih je zastavila CIPRA, niso bili izčrpani, pa so se udeleženci konference lotili zelo aktualnih tem.

Trento

© CIPRA

Ur. – Prvi dan so predvsem ekonomisti pojasnili rezultate raziskav o ustvarjanju vrednosti iz prometa od turizma v nekaterih alpskih regijah. Predstavili so naslednje regije: švicarski kanton Bern, Tirolsko v Avstriji, dolino Aoste v Italiji in občino St. Gervais v francoskih Alpah. CIPRA je predavatelje zaprosila za predstavitev ne le že znanih podatkov, temveč tudi za odgovore na naslednja vprašanja:

- Kolikšna je učinkovitost gospodarskih tokov v raziskanih regijah, ki jih je povzročil promet iz turizma?
- Kolikšne so možnosti za izboljšanje regionalnih gospodarskih tokov, ki jih inducira turizem?
- Kateri so najpomembnejši ukrepi in posegi, s katerimi bi izrabili možnosti za izboljšave?
- Katere so najdonosnejše investicije na področju turizma s socialnoekonomskega vidika?

Že med organiziranjem konference je bilo mogoče opaziti, da je bilo na to temo opravljenih malo raziskav – izjema pri tem je Švica. Natančnejše študije na regionalni ravni so izredno redke v celotnem alpskem prostoru. Kljub temu pa je konferenca prispevala pomembne pobude za razmislek.

Kako lahko dosežemo boljšo ekonomsko kakovost?

Predstavljene so bile nekatere strategije za izboljšanje ustvarjanja vrednosti na lokalni ravni in pri regionalnih gospodarskih tokovih: povezava različnih gospodarskih dejavnosti določene regije, časovna porazdelitev bivanja turistov, novi specializirani poklici in zmanjšanje števila postelj.

Egon Smeral iz dunajskega Inštituta za ekonomsko raziskovanje je poudaril, da ni odločilna višina ustvarjene vrednosti, temveč enakomerna porazdelitev le-te na posameznem področju. Zato ni smiselno govoriti o večanju ustvarjanja vrednosti.

Povezovanje gospodarskih dejavnosti določene regije

Vsi so se strinjali, da je treba za izboljšanje ekonomske in ekološke kakovosti turizma vso pozornost posvetiti povezovanju vseh dejavnosti in ponudb gospodarskega sektorja tako v turizmu kot izven njega. Pri tem si je treba na podlagi namenskega sodelovanja prizadevati za neprekinjeno, učinkovito in uspešno verigo ustvarjanja vrednosti, ki je usmerjena v potrebe gosta. Sem sodijo med seboj povezane ponudbe iz različnih dejavnosti, na primer športne in kulturne prireditve, organiziranje dodatnega izobraževanja, pobude, kot je vzorčni primer projekta »Sirove ceste« v Bregenškem gozdu v Vorarlbergu, ali pa dejavnosti turističnih upravljalcev nacionalnega parka Stilfserjoch (glej naslednji članek).

Časovna porazdelitev

Velik problem alpskega turizma je ogromna koncentracija obiskovalcev v manjšem številu krajev in za krajši čas. Ta koncentracija je z ekonomskega vidika neučinkovita in povzroča težave za okolje: pomislimo le na promet. Turistični infrastrukturni objekti, torej hoteli, ceste, parkirišča, vodovod, kanalizacija in čistilne naprave, so dimenzionirani za množično bivanje za krajša časovna obdobja. Stroški za vzdrževanje žičniških naprav, naprav za umetno zasneževanje, teniških igrišč in bazenov pa ne nastajajo samo v času množičnega obiska turistov, temveč tudi v obdobjih, ko je turistični tok manjši, pogosto pa se krijejo iz javnih sredstev. Zasedenost hotelskih sob v Trentinu nam to jasno kaže, saj je le-ta samo 25-odstotna. V svoji uvodni predstavitvi je Mauro Leveghi, predsednik regionalnega sveta Trentina-Južne Tirolske, pojasnil, da je področje gora na višini od 500 do 1500 metrov turistom popolnoma neznan, ker se v letni in zimski sezoni obiskovalci z žičnicami lahko zapeljejo višje. Velik izziv bi bila nova prostorska in časovna porazdelitev turizma v Alpah, pri čemer gre v bistvu tudi za to, da bi bolje izkoristili infrastrukturo v prehodnem obdobju ter našli gospodarsko – po mnenju CIPRE tudi ekološko – ravnovesje med prebivalci in turisti po eni strani ter prebivalci in turistično infrastrukturo po drugi strani.

Zmanjšanje števila postelj

Smeral je v nadaljevanju poudaril, da je za prekomerno specializirane turistične regije, kjer je razmerje med prebivalci in številom ležišč za goste večje od 1,

značilna nezadostna gospodarska učinkovitost. V teh regijah je turizem omejen na bistveno točko, to pa sta hotelska in gostinska dejavnost. Od 80 do 90 odstotkov prometa se ustvari iz teh dejavnosti, ustvarjena vrednost na nočitev pa je zelo majhna. Ker na tem področju ni drugih dejavnosti, kot so industrija, obrt ali kmetijstvo, je treba uvoziti vse t.i. začetne storitve. In kolikor bolj narašča intenziteta turizma, toliko manjši dobiček prinese vsaka investirana finančna enota. Da bi lahko sklenili regionalne gospodarske tokove in povečali ustvarjeno vrednost, je za nova podjetja nujno potrebno ustvariti nove možnosti, pa čeprav bi morali zmanjšati število postelj in namesto tega v turistično dejavnost vključiti obrt, kulturne dejavnosti, storitve, skrb za gosta itd. Prek sodelovanja bi bile te dejavnosti gospodarsko povezane in bi tako skupaj oblikovale cilje.

Katere so najdonosnejše investicije?

Kot pravi Jürg Stettler, vodja Inštituta za turistično gospodarstvo na Visoki šoli za gospodarstvo iz Luzerna, je učinek kapitalsko intenzivnih investicij na zaposlovanje običajno sorazmerno majhen. Na področju žičniških naprav in hotelirstva je bilo ugotovljeno, da obstaja pri kapitalsko intenzivnih investicijah veliko tveganje, da bodo stroški in dobiček neenakomerno porazdeljeni. Investicije v naprave in objekte bi morale biti tudi z gospodarskega vidika praviloma trajnostne, kar pomeni, da bi morale biti njihovo delovanje tudi dolgoročno rentabilno. Tudi investicije in subvencije iz javnih sredstev morajo biti prilagojene dolgoročnim finančnim možnostim posameznih krajev. Investicije morajo med drugim ustrezati tudi zahtevam tržišča ter turističnemu povpraševanju. CIPRA je pripravila seznam projektov za nove žičniške naprave ter povezav med posameznimi območji in novimi smučišči v Alpah. Skupno gre za 144 projektov (glej informativni bilten CIPRE-Info št. 55 in pa spletno stran www.cipra.org), kar je v očitnem protislovju z razvojem povpraševanja. Upad števila prebivalcev v Franciji napoveduje, da bo na področju alpskega smučanja do leta 2025 število potencialnih gostov manjše kar za milijon.

Stettler je opozoril tudi na to, da švicarske raziskave o ustvarjanju vrednosti ne upoštevajo negativnih učinkov («ustvarjanje škode»), ki se pojavijo kot stroški ekološke in socialne škode. Ta vidik bo treba v prihodnosti zagotovo upoštevati.

Kaj pa turist?

Postavljeno je bilo vprašanje, kaj bi lahko storil gost iz Nizozemske, da bi lahko izkusil ekonomsko kakovostni turizem na visoki ravni, ki bi ustrezal določeni regiji. John Tuppen, direktor Geografskega inštituta Univerze v Grenoblu, je, recimo, omenil primer Alpe d'Huez v francoskih Alpah, kjer je neko nizozemsko podjetje zgradilo svoje lastne hotele. Le-ti uporabljajo samo nizozemske izdelke, pa tudi vse osebje je nizozemsko; tu seveda niso potrebne zapletene študije, da bi lahko ugotovili, da lokalno prebivalstvo nima od tega nikakršnih koristi. Ta pojav je prisoten v celotnem alpskem prostoru, tudi če ni povsod tako jasno opazen. Investitorji ne prihajajo le iz tujine, pogosto gre za investitorje iz lastne države, ki pa imajo svoj sedež v večjih mestih. Gospodarski učinki ali – še bolje – »gospodarski neučinki« so za prizadeto regijo seveda enaki. Zaradi svojega prispevka k nacionalnemu gospodarstvu ta način investiranja ne vzbuja pomislekov kljub dejstvu, da je njegov pozitiven učinek na regionalno gospodarstvo neznamenat. Kar se pa tiče nizozemskega turista, bi moral izbrati ponudbo, ki je v popolnem nasprotju od primera Alpe d'Huez: izbrati bi moral hotel, ki ga upravlja lokalno prebivalstvo in ki ponuja domače izdelke.

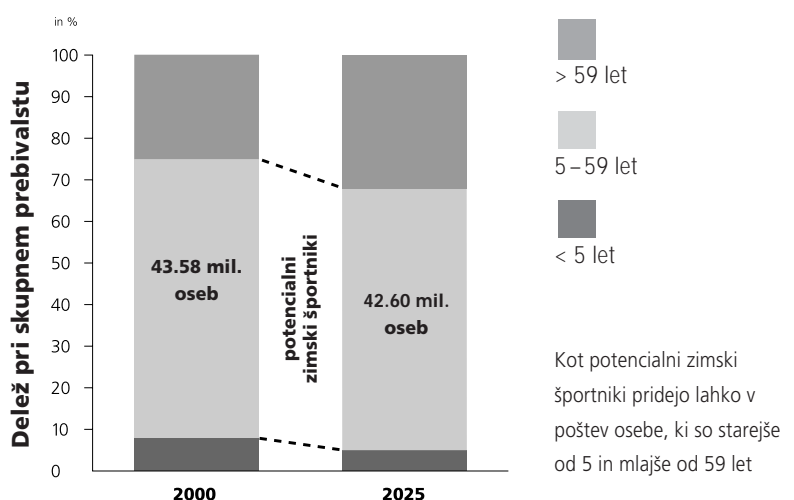
© CIPRA

Otvoritev okrogle mize

Slika 1: Demografski razvoj tistega dela prebivalstva, ki predstavlja potencialne uporabnike zimskega športa v Franciji

(INSEE; A&M št. 150, nov./dec. 1998; CIPRA)

Kmetijstvo in turizem kot gonilni sili zdravega regionalnega razvoja

Ur. – **Zadnji dan so na letni strokovni konferenci CIPRE v Trentu predstavili nekatere konkretne pobude za povečanje lokalne gospodarske rabe, in sicer z vključevanjem različnih gospodarskih dejavnosti, še zlasti kmetijstva, v turistično gospodarstvo.**

© Gesellschaft für ökologische Forschung e.V., München

»Sirova cesta«

Reinhard Lechner, odgovorni pri projektu »Sirova cesta« v Bregenškem gozdu v Vorarlbergu, je poročal, kako jim je uspelo predstaviti donosen vzorni projekt ter ponuditi zdrave razvojne perspektive celotni regiji, v kateri so glavni problemi dnevni migranti ter upadanje zanimanja turistov za to območje. Podobno kot pri vinu so sedaj poskusili vpeljati kulturo poznavanja sirov. Po začetni stopnji prilagajanja, ko je bilo število obiskovalcev vedno manjše, pa so se zaradi te pobude številke o prodaji spet začele dvigovati in kmalu so prišli novi turisti, ki danes v kraju samem veliko več kupujejo, kot so nekdaj. »Sirova cesta« je kooperacijski projekt, v katerega je vključeno celotno gospodarstvo s področja Bregenškega gozda. Pri projektu tako sodeluje več kot dvesto podjetij, med njimi so kmetije, sirarne, gostišča in hoteli, trgovine z živili, pivovarne, obrtne delavnice, pekarnice, turistični uradi, žičnice itd.. Ustvarjena vrednost, ki so si jo postavili za cilj v okviru projekta, naj bi znašala 5 milijonov evrov, a ta vrednost je že zdavnaj presežena in tako danes govorimo o 18 milijonih evrov.

Domača kuhinja v nacionalnem parku Stilfserjoch

Dieter Popp iz Münchna, svetovalec za turistično področje, je predstavil projekt turističnih upravljavcev z južnotirolske strani nacionalnega parka Stilfserjoch. Nekateri gostinci so uvedli program s tipičnimi lokalnimi specialitetami, da bi tako izboljšali turistično ponudbo in istočasno prispevali k razvoju kulturne krajine. Pri takih pobudah se je vedno treba ukvarjati s težavami, povezanimi s cenami lokalnih izdelkov, ki so za gostince previsoke, za kmete pa prenizke.

Popp je izpostavil gospodarske prednosti, ki jih imajo eni in drugi. Za porcijo teletine regionalnega izvora mora gostinec odšteti 3550 lir, medtem ko porcija uvožene teletine stane 2850 lir, to pa pomeni razliko v višini 700 lir. Vendar lahko gostinec od gosta za lokalno specialiteto zahteva 2000 lir več. Če razliko v višini 1700 lir pomnožimo s 615 porcijami, kar pomeni eno tele, to v gostilničarjev žep prinese dodatnih 1,4 milijona lir. Kmet, ki meso prodaja brez pos-

rednikov, ima pri tem dobiček v višini 0,7 milijona lir. Drug primer je obračun stroškov v gostiščih: čeprav so regionalni izdelki za 108% dražji kot t.i. »konvencionalni«, ti na skupne stroške gostišča vplivajo samo z 20%. To pa je doplačilo, ki ga je gost tovrstne strukture pripravljen plačati, če je upoštevana kakovost ponujenih specialitet.

Prednosti take politike za okolje so očitne: porabljena energija za pripravo ene lokalne jedi ustreza štirikratni energetski vrednosti jedi, medtem ko se pri t.i. »konvencionalni« jedi uporabi 20-kratno energetsko vrednost. Po letu dni izvajanja projekta so ugotovili, da se je poraba regionalnih izdelkov glede na posamezno vrsto izdelka povečala za 10–60%.

Lokalni izdelki v planšarskih kočah v Chiemgauških Alpah

Annette Mayer je predstavila projekt prodaje lokalnih izdelkov v planšarskih kočah v Chiemgauških Alpah, ki ga je pripravilo nemško planinsko društvo: »Čeprav imajo planšarske kočice zelo pomembno ekološko vlogo, pa jih je treba vključiti v akcije trajnostnega razvoja. Zato gostom ponujamo naše kmečke specialitete, obenem pa jih seznanjamo s težavami, ki jih imajo kmetje, in tako spodbujamo njihovo ozavešanje.« Cilj, ki so si ga postavili izvajalci projekta, je ta, da bi pri ponudbi znašal delež lokalnih izdelkov od 20 do 30%, kasneje pa bi projekt razširili še na druge regije.

Zbornik letne konference »Turizem v Alpah« v Trentu bo vseboval vsa predavanja in razprave. Izšel bo spomladi leta 2001, zanj pa bo treba odšteti 22,50 SFR. CIPRA-International že sedaj sprejema naročila, ki jih lahko pošljete po faksu (00423 237 40 31) ali pa elektronski pošti (cipra@cipra.org).

Poletna akademija »Žarišče Alpe 2001«

Program za poletno akademijo CIPRE »Žarišče Alpe«, ki bo prihodnje leto v Liechtensteinu, je že pripravljen. Ponovno je napovedana mednarodna udeležba in vsestranskost programa.

S poletno akademijo CIPRA predstavlja ponudbo za izobraževanje, ki ga v taki obliki ne poznajo nikjer drugje. Tu ne gre za nadaljnje izobraževanje specialistov na določenem strokovnem področju, temveč za zelo široko zasnovan program, namenjen tistim, ki svojo poklicno prihodnost na kakršenkoli način vidijo na področju Alp. Program ne obravnava le področij, kot so varstvo narave, promet in energija, temveč tudi hribovsko kmetijstvo, regionalni razvoj, turizem ter druge teme, ki so pomembne za alpski prostor. Predavatelji so tako priznani strokovnjaki iz raziskovalnega in znanstvenega sveta kakor tudi vidni strokovnjaki iz zasebnega gospodarstva ter nevladnega sektorja, in to iz vseh alpskih držav.

Francoščina ali italijanščina kot drugi učni jezik

Ponudba CIPRE za drugi učni jezik izraža velike potrebe udeležencev, njihovo število še vedno narašča. Prav tako se je obnesel predlog za simultano prevajanje. V letošnjem letu je bilo za vse tri tedne osnovnega tečaja organizirano simultano prevajanje v nemškem in italijanskem jeziku, posledica tega je bila, da se je o poletni akademiji začelo govoriti tudi v Italiji in da so se akademije udeležili prvi italijanski slušatelji. Za prihodnje leto je kot drugi učni jezik poleg nemščine predvidena francoščina, a se italijansko govoreči interesenti lahko kljub temu prijavijo. Če se ne bo prijavilo zadostno število francosko govorečih udeležencev, bo kot drugi jezik ponovno izbrana italijanščina, o tem pa bodo odločali spomladi prihodnje leto.

Akademija je organizirana v sodelovanju z visoko strokovno šolo v Liechtensteinu, v letu 2001 bo finančna sredstva prispevala predvsem država Liechtenstein. Seveda bo spet organiziran tudi osrednji tečaj, ki obravnava vsako leto drugo temo (glej okvirček).

Program je priložen tokratni številki informativnega biltena CIPRE. Zadnja verzija programa, kjer so navedena imena predavateljev, je na voljo na spletni strani www.cipra.org.

Osnovni tečaj:

13. – 31. avgust 2001 v samostanu Sv. Elisabete v Schaanu (Kneževina Liechtenstein)

Osrednji seminar:

ki je vključen v osnovni tečaj, je mogoče obiskovati posamično:

četrtek, 23. 8.2001, in petek, 24. avgust 2001, v hotelu Kult v Triesenbergu (Kneževina Liechtenstein)

Projektni del o osrednji temi:

za udeležence osnovnega tečaja ali osrednjega seminarja:

10. september – 5. oktober 2001, kraj(i) prireditve bo(do) določen(i) kasneje Najnovejši program je objavljen na spletni strani CIPRE www.cipra.org.

Alpska krajina je v preteklih letih postala pomemben predmet razprav, pa naj bo to zaradi razvrednotenja prekomernih aglomeracij ali počitniških območij, izgradnje cest in železnic ali pa zaradi prestrukturiranja v kmetijstvu in s tem povezane rabe površin. Čeprav glede usmeritve prihodnjega krajinskega razvoja v Alpah obstaja minimalno soglasje, pa se strokovnjaki, uporabniki in prebivalci tega območja strinjajo, da so danes alpske krajine bolj kot kdajkoli izpostavljene pospešenemu procesu preobrazbe in velikih sprememb. Ta proces ni zaključen, ravno nasprotno: zaradi evropskega združevanja, tržne globalizacije in nove mednarodne ureditve so okvirni pogoji za razvoj alpskih krajin vedno slabši.

Na osrednji seminar pod vodstvom visoke šole iz Rapperswila v Švici so povabljene fakultete za krajinsko planiranje iz različnih alpskih držav. Predstavile bodo svoj način delovanja, metode in pomembne rezultate oziroma študijske primere. Na podlagi lastne izobrazbe in poklicne dejavnosti naj bi udeleženci poletne akademije med seboj primerjali in ovrednotili pričujoče zasnove in izkušnje.

Pridobljeno znanje bo možno poglobiti v okviru štirit tedenskega projektnega dela, ki bo organiziran od 10. septembra do 5. oktobra 2001. Podrobnejše informacije v zvezi s tem so objavljene na spletni strani CIPRE www.cipra.org.

© CIPRA

© CIPRA

Načrtovana krajina

Metode krajinskega planiranja v alpskih državah

Javni seminar v okviru poletne akademije 23. in 24. avgusta 2001

Možnost projektnega dela od

10. septembra do 5. oktobra 2001

Projektni del poletne akademije 2000

Ekološko prestrukturiranje doline Gastein

Šest absolventov poletne akademije CIPRE iz Slovenije, Avstrije in Nemčije je v dolini Gastein preživel štiri tedne in pri tem z lokalnimi akterji ugotavljalo, kakšne so perspektive za trajnostni razvoj tega turističnega centra.

Prof. Bätzing z udeleženci

Dolina Gastein v avstrijski zvezni deželi Salzburg je ena od tistih alpskih regij, ki izkazuje največjo komunalno urejenost za turistične namene. Gospodarstvo je monostrukturno in zato odvisno od turizma. Od osemdesetih let naprej se je število nočitev zmanjšalo.

Zavest o naravnih nevarnostih

Velika nevarnost hudourniških nanosov in drsenja pobočij stalno predstavlja tveganje za poseljeno dolinsko dno. Anketa, ki so jo opravili med predstavniki občinske uprave in politike, turizma ter kmetijstva, je pokazala, kako se ljudje skorajda ne zavedajo, da je vzroke za povečano nevarnost treba iskati na domačih tleh. Z domačimi prebivalci so tekle razprave o številnih idejah, kako oblikovati zavest – kot na primer z objavami prispevkov v medijih, predavanji z diapozitivi ter z izdelovanjem panojev.

»Delo in počitnice«

Veliko kmetovalcev Gasteinske doline poskuša čim dlje trajnostno ohraniti svoje kmetijstvo. Nega kulturne krajine pomeni zanje neprofitno vrednoto, ki pa ima za turizem zelo velik pomen. Kmetijstvo, turizem in delo so med seboj izolirani zaradi finančnega omejevanja, to pa preprečuje ekološko usmerjeno delovanje. Projekt »Delo in počitnice« tako poskuša med seboj povezati vsa tri področja. Prihodnje poletje, torej leta 2001, bodo v dolini Gastein kot rezultat projektnega dela uvedli obliko počitnikovanja, ki bo namesto z denarjem plačana z delom. Gostje bodo tako dva tedna preživel na planini vaške skupnosti, ki obstaja že nekaj stoletij. Prvi teden bodo delali za kmetijo, drugi teden pa bo čas počitnic.

Komunikacija v turizmu proti odseljevanju

Dolina išče ustrezne rešitve za koncept turističnega razvoja, ki bo sprejemljiv tudi v prihodnje, vendar pa to v veliki meri otežuje pomanjkanje možnosti za komunikacijo v dolini. Obeti za prihodnost in možnosti duhovne izmenjave za mlajše, visoko kvalificirane prebivalce doline Gastein so na tem območju zelo skromni, vse to pa povzroča, da se ta skupina prebivalcev odseljuje. S skupnim turističnim koncep-

tom, ki bi moral imeti široko podporo, je treba krepiti občutek za pripadnost določeni skupnosti. Prvi korak bi bila vzpostavitev take komunikacijske osnove za obveščanje, vizijo razvoja in pobude, ki bi bila politično neodvisna in bi zajemala različne skupine prebivalstva.

Skorajda vsi mladi, katerih izobrazba ni vezana na turistično monostrukturno, dolino zapuščajo in tako Gastein izgublja svoj temelj za ekološko, družbeno, gospodarsko in socialno prestrukturiranje. Namen delnega projekta »Hyde Park« je pospeševanje odprtega sporazumevanja med različnimi starostnimi in interesnimi skupinami v dolini ter vzpostavljanje dejavne skupnosti prek njene povezanosti. Tako mlajšim prebivalcem s specifično izobrazbo ne bi bilo treba bežati iz doline.

Trajnostna raba energije za trajnostni razvoj doline

Energetski potencial, ki ni ali pa ni bil izrabljen v zadostni meri, se v dolini skriva v prihranku energije, ki bi ga dosegli z energetske sanacije stavb, z okrepljenim ozaveščanjem o energiji pri prostorskem in prometnem načrtovanju, z uporabo sodobnih tehnologij, s povečano izrabo termalne vode, energetskih potencialov lesa, biomase in sončne energije v dolini kakor tudi z rabo vodne energije pri ekološko sprejemljivih pogojih. Prvi korak na tej poti je izdelava študij izvedljivosti.

Trenutno potekajo razprave o tem, da bi v dolino napeljali zemeljski plin. Osnovno vprašanje pri tem se glasi: ali monopolna oskrba z energijo iz fosilnih goriv ali samostojna raba energije iz lokalnih obnovljivih virov. Ker za tako odločitev potrebujejo informacije tisti, ki o tem odločajo, in prebivalci, si je treba prizadevati za izmenjavo podatkov z drugimi občinami (Omrežje občin »Povezanost v Alpah«, Zveza za podnebje, omrežja na energetskem področju), se seznanjati z uspešnimi energetskimi projekti ter s subvencijami, ki jih razpisuje Evropska unija.

Projektnega dela poletne akademije, ki ga je vodil profesor Werner Bätzing, so se udeležili Corina Maria Dreher, Andreas Gschöpf in Brigitte Tassenbacher iz Avstrije, Henning Meumann in Thomas Probst iz Nemčije, iz Slovenije pa Žiga Židan.

Primer za belo knjigo

Preureditev ustja rečnega kanala

Liechtensteinski rečni kanal služi kot osuševalni jarek za vse vodotoke liechtensteinske strani doline in tako danes na območju Liechtensteina predstavlja edino povezavo z Alpskim Renom. Ustje je bilo do sedaj tako strmo, da je delovalo kot ovira in kanal ni mogel razviti svoje pomembne ekološke funkcije. Država Liechtenstein je skupaj z občinami začela izvajati projekt za preureditev ustja in spodnjega toka rečnega kanala na dolžini 500 metrov. Razliko v višini rečnega kanala z Renom so zmanjšali s pomočjo talnih pragov, doslej premočrten in monoton potek rečnega kanala pa so razgibali s krivinami in zalivi.

V prihodnje naj bi se tako vsi vodni organizmi neovirano gibal med rečnim kanalom in Alpskim Renom, kar velja tudi za tiste vrste rib, ki so nekdanje sodile k živalskim vrstam, živčim v rečnem kanalu. Zaradi ekološkega oblikovanja se bo povečala raznolikost življenjskega prostora in ustvarjeni bodo novi življenjski prostori za številne ogrožene živalske ter rastlinske vrste. Poleg tega si je treba prizadevati za vzpostavitev optimalne povezave med kopnim in vodo. Na zunanji strani krivin so, recimo, nastali

strmi in neporasli bregovi, ki predstavljajo dragocene življenjske prostore za ogrožene vodomce in različne nevretenčarje. Pri načrtovanju so bile upoštevane tudi zahteve s področja varstva pred poplavami. Poleg tega pa je to področje postalo zanimivo za rekreativne dejavnosti. V naslednjih letih bodo stalno preverjali, ali je bila preureditev ustja uspešno izvedena.

8. člen Protokola o varstvu narave in urejanju krajine

Pogodbenice bodo na podlagi krajinskega načrtovanja in v skladu s prostorskim načrtovanjem sprejele vse potrebne ukrepe za ohranitev in izboljšanje naravnega in sonaravnega življenjskega okolja prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst kakor tudi za druge značilne sestavine naravne in kulturne krajine.

© Amt für Umweltschutz, Liechtenstein

Predtem...

© Amt für Umweltschutz, Liechtenstein

...potem

Primer za črno listo

Bosco / Gurin: ali je rešitev beton?

Pred sedemsto leti so izseljenci iz sosednjega Valaisa v današnjem kantonu Ticino na 1500 metrih nadmorske višine ustanovili Bosco/ Gurin. V zadnjih tridesetih letih je v tej strukturno šibki vasi prišlo do intenzivnega izseljevanja mlajših generacij. Zaradi lepote vasi in doline se je konec devetdesetih v Bosco/ Gurin «zaljublil» nek ambiciozen podjetnik, ki je prevzel manjše železniško podjetje Grossalp, d.d., in zbral investicije v višini 30 milijonov SFR. Od srede 1998 je podjetje zgradilo turistične objekte za 17,5 milijonov SFR – več kot v vseh dvajsetih letih pred tem. Od tega sta 70 odstotkov sredstev prispevala država in kanton. Da bi se amortizirale nove smučarske naprave, restavracije na smučiščih in apartmaji, hotel, parkirišča ter sistem za zaščito pred plazovi, bi bilo treba v vasi, kjer živi 93 ljudi, povečati frekvenco od 30000 gostov, kolikor jih je bilo leta 1998, v roku štirih let na približno 50000 na leto, vendar pa je leta 1999 Bosco/ Gurin obiskalo samo 25000 gostov ...

Razprav o tem, kakšna naj bo prihodnost te vasi, skorajda ni. Kdor nasprotuje projektom o izgradnji infrastrukture, je izdajalec. Dve tretjini članov občinskega sveta sta na plačilni listi podjetja Grossalp, d.d., situacija pa se zaostuje tudi zaradi anahronistične subvencijske politike kantona in države. Tako v nekaterih krogih še danes sanjajo o projektu za izgradnjo smučarskega metroja med Italijo in Švico, ki bi bil dolg štiri kilometre in bi stal okrog 40 milijonov SFR.

Študija Urada za Alpe iz Züricha je pokazala, da bi bile za Bosco/ Gurin na tržišču možnosti veliko boljše, če bi v svoj prid izkoristili odlike tega kraja, to pa sta enkratna narava in kultura. V hudo spornem zimskem športnem turizmu namreč že danes ni več prostora za tako majhen smučarski kraj, kot je Bosco/ Gurin.

© Stiftung Landschaftsschutz Schweiz, Bern

Novih smučarskih žičnic ni brez novih parkirišč...

Prvi odstavek 12. člena Protokola o turizmu:

Pogodbenice se strinjajo, da v okviru svojih postopkov za izdajanje dovoljenj za žičnice uveljavljajo politiko, ki poleg varnostnih zahtev in gospodarskih potreb upošteva tudi ekološke in krajinske zahteve.

Protokol o prometu prispel na cilj – Alpska konvencija čaka na izvajanje

Kljub vsem pomanjkljivostim je Alpska konvencija doslej najkonkretnjši in najnaprednejši projekt za trajnostni razvoj velike regije. Po desetih letih pogajanj so na 6. Alpski konferenci, ki je bila 30. in 31. oktobra v Luzernu, podpisali protokol o prometu. Izvajanje konvencije se sedaj lahko začne – pravzaprav se mora začeti.

O nobenem drugem izvedbenem protokolu Alpske konvencije pogajanja niso trajala toliko časa kot o prometnem protokolu. Septembra 1990 je bilo v Bernu ustanovno zasedanje delovne skupine za promet. Po neuspešnih pogajanjih je švicarsko predsedstvo leta 1995 vrnilo mandat Stalnemu odboru. Na 4. in 5. alpski konferenci na Brdu in Bledu (Slovenija) leta 1996 in 1998 niso mogli doseči soglasja, ker je Avstrija zahtevala prepoved gradnje novih cest višjega razreda, zaradi katerih bi se povečal promet čez Alpe. Zaradi številnih pobud CIPRE kot nevladne organizacije in njenih članskih organizacij so leta 1998 pooblastili Liechtenstein, da pripravi nov osnutek, ki so ga ministri za okolje iz alpskih držav podpisali v Luzernu.

Dokument vsebuje najpomembnejše zahteve CIPRE in nakazuje pot, ki jo mora v prihodnosti ubrati prometna politika.

Ustanovitev stalnega sekretariata

Pregled nad tem, v kateri fazi podpisa so posamezni protokoli Alpske konvencije, je na voljo na spletni strani CIPRE www.cipra.org, kjer so objavljena tudi vsa besedila protokolov. Na 6. Alpski konferenci so končno sklenili ustanoviti stalni sekretariat, razpis za to pa je treba opraviti še letos. Sklep o tem, kje bo ustanovljen stalni sekretariat, bodo sprejeli šele čez dve leti na 7. Alpski konferenci v Italiji, do takrat pa bo Alpski konferenci predsedovala Italija.

Problemi so rešeni, lotimo se dela !

Mednarodna komisija za varstvo Alp CIPRA pričakuje najkasneje do naslednje Alpske konference v letu 2002, ki ga je Organizacija združenih narodov razglasila za mednarodno leto gora, da:

1. bodo vse pogodbenice s sodelovanjem teritorialnih skupnosti ter nevladnih organizacij začele izvajati konkretne projekte za uresničevanje Alpske konvencije, ki bodo obsegali več držav

(konkretno pobudo je do sedaj uresničila le Francija z ustanovitvijo «Mreže zavarovanih območij v Alpah»; vse druge pobude so rezultat zasebnih iniciativ, kot so npr. Omrežje občin – Povezanost v Alpah, Alpski forum znanstvenikov, Alpsko mesto leta itd.);

2. bodo vse pogodbenice prispevale finančna sredstva za dejavnosti in projekte, namenjene izvajanju Alpske konvencije

(poleg programa Evropske unije «Interreg IIIb/ Alpe» so potrebna še dodatna sredstva, npr. za manjše projekte in pobude, ki bi lahko služili kot zgled);

3. bo Stalni odbor pogosteje obravnaval aktualna vprašanja ter se tako hitro in učinkovito odzval na želje in potrebe hribovskega prebivalstva

(primer za to so poročila in priporočila za zaščito pred plazovi; mandat delovne skupine se razširi na probleme, ki so povezani s poplavami in hudourniški nanosi);

4. bo pripravljen osnutek za manjkajoče protokole, zlasti pa za protokol o prebivalstvu in kulturi ter protokol o podnebju in ohranjanju čistega zraka,
5. bodo vse pogodbenice ratificirale doslej podpisane protokole,
6. bodo razrešena vsa vprašanja glede nalog, financiranja in sedeža stalnega sekretariata, da bi se tako bilo mogoče čim hitreje lotiti dela,
7. bodo vse pogodbenice javnost redno obveščale o vsebini, napredovanju in izvajanju Alpske konvencije (doslej je za redno obveščanje javnosti o Alpski konvenciji poskrbela samo Avstrija)
8. bo imenovana ustanova za opazovanje Alp ter da bo Stalni odbor oblikoval prednostne cilje za monitoring (še posebej je potrebno delovati na naslednjih področjih: opazovanje razvoja prometa in obremenitev okolja zaradi prometa, vključno z ovrednotenjem učinkovitosti ukrepov na področju prometne politike; opazovanje zmanjševanja genskih virov v kmetijstvu (koristne domače živali in koristne rastline) ter sprejem kulturne krajine; opazovanje škodljivega «tekmojanja» med zimskimi športnimi kraji v pozidavi območij).

Nov nacionalni odbor in nova podpredsednica CIPRE-Švica

Nov direktor CIPRE-Švica je Reto Solèr iz Mountain Wilderness, Nathalie Gigon iz Prometnega kluba pa je postala nova podpredsednica. Funkcijo predsednika bo tudi v prihodnje opravljal Dominik Siegrist iz Rheinauske zveze. Od dosedanje direktorice Miriam Behrens smo se poslovili in se ji zahvalili za opravljeno delo. Na občnem zboru CIPRE-Švica, ki je vsako tretje leto, so predstavniki štirinajstih članskih organizacij razpravljali tudi o novi turistični strategiji. Na podlagi te strategije želi CIPRA-Švica med drugim podati svoj prispevek za Poročilo o švicarskem turizmu, ki ga trenutno pripravljajo po naročilu švicarske vlade. CIPRA-Švica pa skupaj s Švicarsko delovno skupnostjo za hribovske predele (SAB) pripravlja kampanjo za Alpsko

konvencijo, ki jo bodo predstavili v Švici na začetku leta 2001.

Od 1. januarja 2001 ima CIPRA-Švica nov naslov:

CIPRA-Schweiz
c/o Mountain Wilderness
Postfach 148
8037 Zürich
Tel.: 0041 1 461 39 00

© CIPRA-Schweiz

Reto Solèr

CIPRA-Avstrija obvešča:

GS. – Kot smo že poročali v letošnji 57. številki informativnega biltena, praznuje CIPRA-Avstrija v letošnjem letu 25-letnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti je izdala predstavitveno brošuro, ki poleg prikaza delovanja v preteklem obdobju in področij sedanjega delovanja vsebuje tudi pregled članskih organizacij.

Po naročilu Zveznega ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo (BMLFUW) je Urad Alpske konvencije o VI. Alpski konferenci v Luzernu za javnost pripravil brošuro »Die Alpenkon-

vention. Ein österreichisches Anliegen« (Alpska konvencija – interes Avstrije), kjer je mogoče najti podatke o Alpski konvenciji v celoti in njenem razvoju s posebnim poudarkom na Avstrijo.

Obe brošuri lahko vsi, ki jih to zanima, dobijo pri CIPRA-Avstrija (elektronska pošta: cpra@oegnu.or.at; tel. št.: 0043/1/40113-34, -36; faks: 0043/1/40113-50). Brošuro o Alpski konvenciji lahko naročite tudi pri BMLFUW.

Prepoved heliskiinga v Italiji

Ur. – CIPRA si že vrsto let prizadeva, da bi v Alpah dosegli splošno prepoved helikopterskega smučanja – t.i. heliskiinga. Nobena druga športna panoga ne prinaša užitkov tako majhnemu številu ljudi in povzroča toliko nevarnosti zaradi hrupa: manjša skupina smučarjev lahko s helikopterjem povzroči močan hrup v celi dolini, kar negativno vpliva na živalski svet. Za številne živalske vrste pa naj bi bil prav zimski čas obdobje miru in brez hrupa.

CIPRA-Italija je skupaj s svojim planinskim društvom in z organizacijo Mountain Wilderness v politiko zelo uspešno vnesla svoja prizadevanja za prepoved heli-

skiinga. Italijanski senat je tako sprejel zakon, ki prepoveduje vzletanje, pristajanje ter preletanje s helikopterji na manj kot 550 metrih nad tlemi. V Alpah se ta predpis uporablja za prelete nad 1500 metri, na področju Apeninov pa nad 1000 metri nadmorske višine. Izjema pri tem je uporaba helikopterja pri reševalnih akcijah, usposabljanjih, oskrbovanju planinskih koč in izvajanju drugih del, ki jih brez pomoči helikopterja ni mogoče opraviti. Zakon mora odobriti še spodnji dom parlamenta, bo pa zaradi široke podpore v javnosti zagotovo sprejet.

© Gesellschaft für ökologische Forschung e. V., München

Smučanje s helikopterjem...

Leto 2002 – mednarodno leto gora v Liechtensteinu

Organizacija združenih narodov je leta 1998 sklenila, da bo leto 2002 razglasila za »mednarodno leto gora«. Na mednarodni, nacionalni, regionalni in lokalni ravni se bodo tako odvijale dejavnosti, katerih namen je spodbujanje trajnostnega razvoja gorskega sveta.

Ur. – Usklajevanje mednarodnih aktivnosti v okviru OZN so zaupali Organizaciji za prehrano in kmetijstvo (FAO). Glavni cilji akcije »Leto 2002 – mednarodno leto gora« so po prepričanju FAO naslednji: oblikovanje zavesti in posredovanje znanja o gorskih ekosistemih, njihovi dinamiki in delovanju, spodbujanje in ohranjanje kulturne dediščine v gorskih občinah ter ohranitev in trajnostni razvoj virov v gorskih regijah za kakovostno življenje ljudi danes in v prihodnje.

Vrhunec akcije na mednarodni ravni bo videokonferenca na vrhu, ki jo bodo predvajali po vsem svetu. Na njej se bodo z vprašanji trajnosti v gorskih regijah ukvarjali predstavniki vseh celin ob vznožju znanih gorskih vrhov, pred glavnim sedežem Organizacije združenih narodov v New Yorku in sedežem Organizacije za prehrano in kmetijstvo FAO v Rimu ter predstavniki dvajsetih univerz iz celega sveta. Na nacionalni ravni so različne države že pripravile načrte za vrsto dejavnosti. Pregled prireditev,

posvečenih letu 2002 – mednarodnem letu gora, bo v kratkem predstavljen na spletni strani www.mountains2002.org, kjer bodo o tem dogodku stalno objavljali najnovejše podatke. Na spletni strani www.sanw.unibe.ch pa načrtujejo tudi objavo pregleda prireditev ob mednarodnem letu gora leta 2002 za celoten alpski prostor.

Za Liechtenstein bosta zasnovo projektov v letu 2002 pripravila CIPRA-International in liechtensteinsko planinsko društvo. Cilj teh dejavnosti v Liechtensteinu je motivirati čim širši krog dejavnikov za projekte in povezave, da bi tako lahko letu gora zagotovili podporo po možnosti »od spodaj« in pa da omenjena akcija v prihodnje še dolgo ne bi zamrla. Tudi v Liechtensteinu je že pripravljena spletna stran, na kateri so objavljeni najpomembnejši podatki o letu gora kakor tudi o »borzi idej« za morebitne projekte: www.berge2002.li.

Čeprav z različnim tempom, so s pripravami na ta dogodek začeli že v vseh alpskih državah. Za nevladne organizacije pa je pomembno, da se v ta proces vključijo takoj, sicer bo prepozno.

Sklad Aage V. Jensen Charity Foundation iz Vaduza (FL) je finančno podpiral izid te številke biltena CIPRA-Info.

AZB FL-9494 Schaan / P. / Journal
4/00

Adressberichtigungen nach Anl. Nr. 552 meiden.

Zustellungs- Adressen	Un- bekannt	Nicht abgefragt	Annahme verweigert	Gestorben
Weggezogen	Ungesichert	Nicht abgefragt	Annahme verweigert	Decedde
Wechseldienst abgekauft	Adresse unbekannt	Nicht abgefragt	Annahme verweigert	Deceduto
Adressänderung nicht gemeldet	Adresse unbekannt	Nicht abgefragt	Annahme verweigert	Respiato
Traslocato	Insufficiente	Scuto	Respiato	Respiato
Terminale di rispedizione scaduto	Insufficiente	Scuto	Respiato	Respiato

IMPRESSUM

Obvestila CIPRE

izhajajo 4-krat letno

Impressum Obvestila CIPRE – izhajajo 4-krat letno – Uredništvo (Ur.): Andreas Götz, Michel Revaz, Birgit Reutz – CIPRA-International – drugi avtorji: – GS Gudrun Streicher, CIPRA-Österreich – DS Dominik Siegrist, CIPRA-Schweiz – Prevodi: Fabienne Juillard, Carlo Gubetti, Nataša Leskovic-Uršič – Priponatisu zaželjena navedba vira – Natisnjeno na recikliran papir – Nem(ka, francoska, italijanska in slovenska izdaja – Celotna naklada: 12.500 – Tisk: Gutenberg AG, Schaan/Liechtenstein.

CIPRA-International, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan
tel.: 00423 237 40 30, faks: 00423 237 40 31, cipra@cipra.org, spletna stran: www.cipra.org

Nacionalni odbori:

CIPRA-Österreich, c/o ÖGNU Umweltdachverband, Alserstrasse 21/1/5, A-1080 Wien
tel.: 0043 1 40 113 36, faks: 0043 1 40 113 50, cipra@umweltdachverband.at

CIPRA-Schweiz, c/o Mountain Wilderness, Postfach 148, CH-8037 Zürich
tel.: 0041 1 461 39 00, faks: 0041 1 461 39 49, mountainwilderness@swissonline.ch

CIPRA-Deutschland, Waltherstrasse 29, D-80337 München
tel.: 0049 89 54 42 78 50, faks: 0049 89 54 42 78 99, info@cipra.de, www.cipra.de

CIPRA-France, c/o Mountain Wilderness, 5, Place Bir hakeim, F-38000 Grenoble
tel.: 0033 476 01 89 08, faks: 0033 476 01 89 07, cipra.france@wanadoo.fr

CIPRA-Liechtenstein, c/o LGU, Im Bretscha 22, FL-9494 Schaan
tel.: 00423 232 52 62, faks: 00423 237 40 31, lgu@lgu.LOL.li, www.lgu.li

CIPRA-Italia, c/o Pro Natura Torino, via Pastrengo 20, I-10128 Torino
tel.: 0039 011 54 86 26, faks: 0039 011 534 120, cipra@arpnet.it

CIPRA-Slovenija, Večna pot 2, SI-1000 Ljubljana
tel.: 00386 61 200 78 00 (int. 209), cipra@gozdis.si

Regionalni odbor:

CIPRA-Südtirol, c/o Dachv. f. Natur- u. Umweltschutz, Kornpl. 10, I-39100 Bozen
tel.: 0039 0471 97 37 00, faks: 0039 0471 97 67 55, natur@ndnet.it, www.umwelt.bz.it

Podporni član:

Nederlandse Milieu Groep Alpen (NMGa), Keucheniushof 15, 5631 NG Eindhoven
tel.: 0031 40 281 47 84, nmg@bergsport.com, www.nmg.bergsport.com